

людини та громадянина – важливе і невідкладне завдання Української держави. На жаль, розмитість, невизначеність, а то й повна відсутність юридичних правил, які б регулювали захист громадян, свідчать про незадовільну правову ситуацію, яка склалася в суспільстві. Юридичні механізми, які діяли в минулому зруйновані, нові ще не сформовані, а ті що діють, недосконалі. В таких умовах правовий статус людини і громадянина, закріплений в Конституції України, не має реального підґрунтя. А це загрожує перетворенням суб'єктивних прав у декларацію, відірвану від реального життя.

Список використаних джерел:

1. Механізм забезпечення прав і свобод особи: питання теорії і практики: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / К.Г. Волинка; НАН України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2000. – 16 с.
2. Словська І. Механізм захисту прав людини – основоположний принцип сучасного українського конституціоналізму // Право України. – 2001. – № 9. – С. 15-17.
3. Білозьоров Є. В. Правозахисна функція держави: сутність та механізм здійснення в Україні : [монографія] / Є. В. Білозьоров, В. І. Вишковська. – К. : ФОП Кандиба Т. П., 2015. – 168 с.

**Продкун Анастасія Олександрівна,
студентка 1 курсу ННІ№4 НАВС
Кіровоградське відділення
Науковий керівник: Тихомиров Д.О.
доцент кафедри теорії держави та
права НАВС, кандидат юридичних
наук**

ПРАВОВИЙ ІДЕАЛІЗМ

Характерною рисою суспільної правосвідомості громадян є правовий нігілізм та правовий ідеалізм – дві крайнощі, дві сторони однієї і тієї ж медалі. Так, правовий нігілізм означає не сприйняття, ігнорування, недооцінку права, а правовий ідеалізм навпаки означає його переоцінку. Правовий ідеалізм менше «на слуху» про нього мало говорять, мало пишуть, про те він вкрай негативний за своїми наслідками. У наш час ця проблема стала дуже важливою для суспільства. Проблема правового ідеалізму та шляхи її вирішення почали все частіше з'являтися у суспільстві.

Правовий ідеалізм, є одним з різновидів деформації правової свідомості, а отже, правовому ідеалізму притаманні риси останнього. М.Требін визначає деформацію правової свідомості як один з її станів, протилежний позитивному. Деформація правової свідомості – це соціально-правове явище, що характеризується зміною її стану, при якому у носіїв формуються певні ідеї, уявлення, погляди, знання, відчуття і настрої, переживання і емоції, які спотворено відображають юридичну дійсність і виражають ставлення до діючого права, законності і правопорядку.

Розкриваючи поняття правового ідеалізму розглянемо насамперед термін «ідеалізм». Ідеалізм – це протилежний до філософії напрям, вихідним принципом якого є твердження, що в основі речей і явищ об'єктивної дійсності лежить не матеріальне, а ідеальне, духовний початок: світовий розум, ідея, відчуття і т. ін.

Доцільно звернути увагу на визначення правового нігілізму. За загальним визначенням правовий нігілізм трактують як тип правосвідомості, який заперечує соціальну і особисту цінність права, вважає його недосконалим (найменш досконалим) способом регулювання суспільних відносин. Як зазначає Н.Матузов, якщо правовий нігілізм означає недооцінку права, то правовий ідеалізм його переоцінку, тому, борючись із правовим нігілізмом, не слід упадати в іншу крайність — правовий фетишизм, волюнтаризм, ідеалізм. Незважаючи на їх, здавалося б, різновекторну спрямованість, вони в кінцевому підсумку змикаються, створюючи дві сторони однієї медалі - дефіциту політико-правової культури, деформованої правосвідомості, а часом і відвертого юридичного невігластва.

Однак, на відміну від правового нігілізму, явище правового ідеалізму в реальному менш помітні, і саме тому вони помилково не викликають ніяких хвилювань з боку суспільства. Як зазначає М. Козюбра, вони усвідомлюються лише з часом, коли настає суспільне розчарування у законах, з якими пов'язувалися надії на покращення життя чи вирішення інших гострих суспільних проблем - боротьби з корупцією, бюрократизмом, алкоголізмом і т. д. Можуть настати й інші, на мою думку більш небезпечні наслідки. Існуюча на всіх рівнях правосвідомості наївна віра у всемогутність закону змінюється більш стриманим відношенням до нього. Соціальні очікування покладаються не стільки на майбутній справедливий закон, скільки на оперативне розпорядження влади, що не обов'язково має нормативно – правову форму. Таке явище може стати реальною загрозою для основоположних принципів демократичної

держави – принципу правової держави, верховенства права та закону.

Досліджуване явище супроводжує людство на протязі усього часу його існування. Так, ще Платон вважав, що головним засобом втілення у життя своїх намірів будівництва ідеальної держави будуть ідеальні закони, що прийматимуться мудрими правителями. В епоху просвітництва вважалося достатнім знищивши старі закони, прийняти нові, і царство розуму буде досягнуто. Дивно, але ще й сьогодні багато людей і навіть політики помилково покладають на закон занадто великі сподівання у справі перебудови нашого суспільства.

Правовий ідеалізм ще інколи називають – правовий романтизм, фетишизм. Правовий ідеалізм відображає неадекватне ставлення до права, що передбачає перевищення його ролі у вирішенні суспільних проблем. Він виявляється у надмірних сподіваннях на те, що лише шляхом прийняття певного закону можна вирішити всі проблеми, при цьому не враховуються реальні передумови реалізації законів.

Так М. Требін зазначає, що *правовий ідеалізм* (фетишизм) – форма деформації правосвідомості, що виражається в абсолютизації ролі права і правових інститутів у регулюванні суспільних відносин.

Будь-які перетворення, що здійснюються в суспільстві, потребують надійного правового забезпечення. Без нього сподіватися на позитивні зрушення неможливо, про що наочно свідчить досвід розвинутих країн Заходу. Проте на право, закони не можна покладати завищені надії. Вони не всесильні і їм слід відводити лише те місце і ту роль, які випливають з їх об'єктивних можливостей. Безсилля законів, їх нездатність змінити ситуацію породжують той самий нігілізм: їх престиж падає разом з престижем влади. Націленість на розбудову демократичного суспільства, правової держави ще не є гарантією досягнення проголошених цілей. Перш за все потрібні соціальні, економічні заходи і закони. Лише спільна дія усіх цих факторів може дати бажаний результат. Окрім цього, належний політичний, суспільний та нормотворчий досвід дозволить подолати та розв'язати прояви правового ідеалізму.

Для правового ідеалізму властиво сприймати право як чудодійний засіб, здатний змінити світ, ошчасливити людей, створити досконале суспільство і державу. Правовий ідеалізм здається позитивним, але насправді є негативним, прихованим явищем у суспільстві. А суб'єктами, що продукують дане явище є індивід(пересічна особа, політики) або суспільство(його класи та групи). Проявом правового ідеалізму є повальна правотворчість, прагнення якнайшвидше законодавчо врегулювати всі сфери державного і громадського життя. Правовий ідеалізм призводить до прийняття непродуманих, скоростиглих політико-правових програм, далеких від життя правових концепцій, свідомо нездійснених законів, указів, постанов або окремих правових норм; прагнення за допомогою правового регулювання скоріше «бажане» зробити «дійсним» — без наявності для цього необхідних ресурсів.

Отже, правовий ідеалізм можна визначити як один із видів негативного стану (деформації) правової свідомості індивіда або суспільства, при якому у них утворюється помилкові уявлення, що виражаються у вірі в всесильність ролі права і правових інститутів та ідеальність нормативно-правових актів, їх стовідсоткову дієвість, здатність водночас вирішити усі існуючі проблеми та негаразди, що призводить до зневіри до державних органів і посадових осіб, неповаги до закону, зниження рівня правової культури, розвитку правового нігілізму.

У нашій країні потрібно більше приділяти уваги вирішенню проблеми правового ідеалізму, адже він породжує в людей скептичне ставлення до правових засобів вирішення життєвих ситуацій і невір'я в правові інститути взагалі. Надзвичайно важливо і необхідно подолати як правовий нігілізм, так і правовий ідеалізм, які живлять один одного.

Список використаних джерел:

1. Требін М.П. Правосвідомість громадян України: стан та види деформації – Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна – 844'2009 – Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Випуск 23 – с.59-63
2. Матузов, Н. И. Правовой нигилизм и правовой идеализм как две стороны «одной медали» /Н. И. Матузов.//Правоведение. -1994. - № 2. - с. 3 - 16.
3. Козюбра М.І. Конституційний ідеалізм та конституційний нігілізм як прояви дефіциту правової культури // Наукові записки. Національний університет «Києво-Могилянська Академія». – Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – с. 3-7.
4. Матузов Н. И. Актуальные проблемы теории права.- Саратов, 2004. – с.188
5. Волинка К.Г. Теорія держави і права: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003 - с.198 -199

Прохватилова Тетяна Анатоліївна,
студентка 1 курсу ННІ№4 НАВС
Кіровоградське відділення